

Ks. Marek SZYMULA

DUCHOWOŚĆ KAPŁANA DIECEZJALNEGO W NAUCZANIU BISKUPA WŁADYSŁAWA MIZIOŁKA

Treść: 1. Życiorys biskupa Władysława Miziołka; 2. Teolog duchowości kapłańskiej; 3. Wspólne powołanie do świętości; 4. Zagadnienie odrębności duchowości kapłana diecezjalnego; 5. Główne cechy duchowości kapłana diecezjalnego; 6. Duchowość maryjna; Zakończenie.

Słowa kluczowe: Miziołek Władysław, duchowość kapłańska, kapłaństwo, teologia kapłaństwa.

Keywords: Miziołek Władysław, Priestly Spirituality, Priesthood, Theology of priesthood.

1. Życiorys biskupa Władysława Miziołka

Ksiądz biskup Władysław Miziołek urodził się 16 grudnia 1914 r. w Kompinie koło Łowicza. Po studiach w Wyższym Seminarium Duchownym w Warszawie przyjął święcenia kapłańskie 23 czerwca 1940 r. W czasie wojny był wikariuszem w Karczewie i rektorem kaplicy w Międzyzlesiu, w latach 1944-1951 pracował jako kapelan w zakładzie wychowawczym dla dziewcząt. Następnie pełnił funkcję prefekta, a od 1957 r. – rektora Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Warszawie. W tym okresie zaangażował się w pracę ekumeniczną i od 1962 r. kierował Ośrodkiem ds. Jedności Chrześcijan przy Kurii Metropolitalnej w Warszawie. 19 lutego 1969 papież Paweł VI mianował go biskupem tytularnym *Praesidium* i sufraganem warszawskim. Sakrę biskupią przyjął z rąk Kardynała Prymasa Stefana Wyszyńskiego, biskupa Wacława Majewskiego i biskupa Jerzego Modzelewskiego w Częstochowie.

Mianowany biskupem pomocniczym archidiecezji warszawskiej, kierował Wydziałem Spraw Zakonnych oraz Wydziałem Duszpasterstwa. W ramach Konferencji Episkopatu Polski był w okresie 1974-1984 przewodniczącym Komisji ds. Ekumenizmu (za jego kadencji doszło do oficjalnego nawiązania kontaktów z Polską Radą Ekumeniczną) i jednocześnie członkiem watykańskiego Sekretariatu ds. Jedności Chrześcijan; przez wiele lat redagował „Biuletyn Ekumeniczny”. W latach 1974-1988 stał na czele Komisji Episkopatu ds. Duszpasterstwa. Posługę biskupią łączył z pracą duszpasterską w warszawskiej parafii św. Aleksandra, której proboszczem był w latach 1969-1992. Był wielkim przyjacielem młodzieży, w swojej parafii gościł m.in. młodych związanych z Ekumeniczną Wspólnotą z Taizé. Po śmierci Kardynała Stefana Wyszyńskiego pełnił funkcję wikariusza kapitulnego archidiecezji warszawskiej. Życiową dewizą biskupa Władysława Miziołka było służenie drugiemu człowiekowi. Był wrażliwy na potrzeby ubogich i prześladowanych, w latach 1982-1984 kierował Prymasowskim Komitetem Pomocy Osobom Pozbawionym Wolności i ich Rodzinom. Od 1 lutego 1992 r. był na

emeryturze, ale nadal czynnie udzielał się w pracy duszpasterskiej oraz na polu charytatywnym i ekumenicznym. Był autorem kilku książek, m.in. *Wprowadzenia do ekumenizmu*, oraz ponad stu artykułów poświęconych problematyce ekumenicznej i duszpasterskiej. Zmarł 12 maja 2000 roku w Warszawie i pochowany na cmentarzu Powązkowskim.

2. Teolog duchowości kapłańskiej

Związek biskupa Władysława Miziołka z Prymasowskim Instytutem Życia Wewnętrznego sięga początków jego istnienia. Kiedy jako rektor Wyższego Metropolitalnego Seminarium Duchownego został wykładowcą a następnie jako biskup pełnił funkcję delegata Prymasa Polski Kardynała Józefa Glempa do spraw Prymasowskiego Studium Życia Wewnętrznego.

Wydaje się, iż na jego biskupim posługiwaniu i relacji do kapłanów mocno zaważył okres sprawowania funkcji rektora Wyższego Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Warszawie. Jest bowiem wciąż ciepło wspomniany przez kapłanów, którzy pamiętają go jako dobrego, cierpliwego i zaufanego powiernika kapłańskich losów. Na szczególny związek z kapłanami i ich duchowością może wskazywać również fakt, iż mając objąć wykłady w Prymasowskim Studium Życia Wewnętrznego wybrał i opracował wykład na temat teologii i duchowości kapłańskiej.

Temat dotyczący duchowości kapłańskiej był o tyle ważny, iż jego posługa rektora w seminarium duchownym przebiegała w czasie obrad Soboru Watykańskiego II. Ciekawym jest fakt, iż jako rektor zagłębiał się w wiedzy związanej z życiem duchowym przyszłych kapłanów. Czynił to z wielkim zaangażowaniem i znajomością, czego dowodem są pozostawione skrypty i artykuły poświęcone tej tematyce. W dorobku naukowym biskupa Władysława Miziołka odnajdujemy:

Skrypty:

*Teologia duchowości kapłańskiej*¹ (ss. 181) wydany w roku 1968 a przygotowany na potrzeby wykładów w roku akademickim 1967/68 w Prymasowskim Studium Życia Wewnętrznego.

Najświętsza Maryja Panna w życiu kapłana (ss. 33) wydany w roku 1970 a przygotowany na potrzeby wykładów w roku akademickim 1969/70 w Prymasowskim Studium Życia Wewnętrznego.

*Teologia powołania i kapłaństwa*² (ss. 162) wydany w roku 1973 a przygotowany na potrzeby wykładów w roku akademickim 1972/73 w Prymasowskim Studium Życia Wewnętrznego.

¹ W. MIZIOLEK, *Teologia duchowości kapłańskiej*, skrypt, mps, wyd. Prymasowskie Studium Życia Wewnętrznego, Warszawa 1968.

² W. MIZIOLEK, *Teologia powołania i kapłaństwa*, skrypt, mps, wyd. Prymasowskie Studium Życia Wewnętrznego, Warszawa 1973.

Artykuły:

*Formacja duchowa alumna w dobie rozwoju techniki*³ (ss. 9), artykuł ukazał się w roku 1961 na łamach kwartalnika oo. Redemptorystów *Homo Dei*.

*Duchowość kapłana diecezjalnego*⁴, referat wygłoszony w ramach Ogólnopolskich Dni Skupienia dla Kapłanów, które odbyły się na Jasnej Górze w Częstochowie w roku 1968, które zapoczątkowały trwające do dziś ogólnopolskie spotkania formacyjne dla kapłanów spowiedników i ojców duchownych.

*Życie duchowe kapłanów w myśl nauki Soboru Watykańskiego II oraz zadania ojca duchownego diecezji i dekanatu*⁵, jest to artykuł, który ukazał się w roku 1970 na pracach maszynopisu, w wydanej przez Księży Pallotynów pracy zbiorowej.

Po dwóch latach od wspomnianej wyżej pozycji zbiorowej ukazał się pierwszy tom serii wydawniczej Księży Pallotynów pt. *Powołanie człowieka*. Seria miała być poświęcona zagadnieniom duchowości, które opracowywali polscy teologowie podejmujący refleksję nad dziełem odnowy posoborowej w Polsce. Stąd autorami poszczególnych tomów byli polscy biskupi, kapłani diecezjalni i zakonni oraz przedstawiciele laikatu.

*Z zagadnień życia kapłańskiego*⁶ (ss. 17), jest to artykuł, który ukazał się w roku 1972 w książce *Ku odnowie życia wewnętrznego*, będącej jednocześnie pierwszym tomem serii wydawniczej Księży Pallotynów pt. *Powołanie człowieka*.

*Urząd a charyzmat – hierarchiczna i charyzmatyczna struktura Kościoła*⁷ (ss. 10), jest to artykuł, który ukazał się w *Ateneum Kapłańskim* w roku 1973, w którym autor analizuje wzajemne stosunki elementów strukturalnych i charyzmatycznych w Kościele.

*Apostolat kapłaństwa służebnego w Kościele*⁸ (ss. 36), jest to artykuł, który ukazał się w roku 1975 w książce *Powołanie do apostolstwa*, będącej jednocześnie kolejnym tomem serii wydawniczej Księży Pallotynów pt. *Powołanie człowieka*.

Kolejne cztery artykuły ukazały się w wydanej przez księży Pallotynów w roku 1983 pracy zbiorowej będącej kolejnym tomem serii wydawniczej Księży Pallotynów pt. *Powołanie człowieka*. Są nimi: *Teologia kapłaństwa Nowego Przymierza. Kapłaństwo*

³ W. MIZIOLEK, "Formacja duchowa alumna w dobie rozwoju techniki", *Homo Dei* 4(1961) 332-341.

⁴ W. MIZIOLEK, "Duchowość kapłana diecezjalnego", w: *Pogłębienie i odnowa życia wewnętrznego kapłanów*, Ogólnopolskie Dni Skupienia dla Kapłanów – Jasna Góra, opr. K. Nowak, mps, wyd. Prymasowskie Studium Życia Wewnętrznego, Warszawa 1969, 98-111.

⁵ W. MIZIOLEK, "Życie duchowe kapłanów w myśl nauki Soboru Watykańskiego II oraz zadania ojca duchownego diecezji i dekanatu", w: *Ku odnowie życia wewnętrznego*, mps, red. E. WERON, Poznań 1970, 269-296.

⁶ W. MIZIOLEK, "Z zagadnień życia kapłańskiego", w: *Ku odnowie życia wewnętrznego*, (= *Powołanie człowieka* 1), red. E. WERON, Poznań-Warszawa : Pallotinum 1972, 175-194.

⁷ W. MIZIOLEK, "Urząd a charyzmat – hierarchiczna i charyzmatyczna struktura Kościoła", *Ateneum Kapłańskie* 384(1973) 74-85.

⁸ W. MIZIOLEK, "Apostolat kapłaństwa służebnego w Kościele", w: *Powołanie do apostolstwa*, (= *Powołanie człowieka*), red. L. BALTER, Pallotinum, Poznań-Warszawa 1975, 244-279.

*służebne, czyli hierarchiczne*⁹ (ss. 20); *Duchowość kapłańska*¹⁰ (ss. 15); *Problematyka kapłańska na Synodzie Biskupów 1971 r.*¹¹ (ss. 14); *Teologia parafii* (ss. 10)¹².

Niniejszy artykuł jest próbą przedstawienia koncepcji duchowości kapłana diecezjalnego, jaki wyłania się z naukowej refleksji biskupa Władysława Miziołka.

3. Wspólne powołanie do świętości

Zanim przejdziemy do refleksji na duchowością kapłana diecezjalnego warto za biskupem Władysławem Miziołkiem powtórzyć naukę Soboru Watykańskiego II o jednej doskonałości życia chrześcijańskiego, jaką ukazuje Ewangelia. *Konstytucja dogmatyczna o Kościele* jednoznacznie zaznacza, iż wszyscy w Kościele powołani są do świętości i miłości¹³. A zatem jak wspólne jest powołanie do świętości wszystkich chrześcijan podobnie jedną co do swej istoty jest chrześcijańska duchowość. Jednakże jedna i ta sama duchowość chrześcijańska kształtuje się wśród różnych powołań, jakie istnieją w Kościele, w odrębnych warunkach, w odmiennych epokach historycznych, dlatego może i musi mieć różne zastosowanie¹⁴. Ten stan rzeczy jest przyczyną podziału jednej duchowości chrześcijańskiej na poszczególne duchowości partykularne. Jak zaznacza Sobór Watykański II „świętość Kościoła (...) rozmaicie wyraża się u poszczególnych ludzi, którzy we właściwym sobie stanie życia dążą do doskonałej miłości” (KK 40).

Jedną z zasadniczych racji istnienia odrębnych duchowości w Kościele, na którą powołuje się biskup Miziołek, jest jego ustrój hierarchiczny i wynikająca z niego stanowość kościelna. Stany życia, jako trwałe składniki ustroju są zasadą ciągłości i trwałości danej duchowości, dzięki czemu – jak podkreśla biskup Władysław – możemy mówić o duchowości zakonnej, kapłańskiej, laikatu czy też rozróżniać pośród nich duchowość bardziej szczegółową jak np. duchowość franciszkańską, ignacjańską, benedyktyńską itd.¹⁵

Po Soborze Watykańskim II został wysunięty się postulat dokładniejszego przepracowania zasad doskonałości i środków ascezy kapłańskiej i dostosowania ich do współczesnych warunków realizacji powołania i apostołatu. Tę samą tendencję spotykamy również w kontekście duchowości osób konsekrowanych i świeckich. Zatem u

⁹ W. MIZIOŁEK, "Teologia kapłaństwa Nowego Przymierza. Kapłaństwo służebne, czyli hierarchiczne", w: *W służbie Ludowi Bożemu*, red. B. BEJZE, L. BALTER, Poznań-Warszawa: Pallotinum 1983, 557-576.

¹⁰ W. MIZIOŁEK, "Duchowość kapłańska", w: *W służbie Ludowi Bożemu*, red. B. BEJZE, L. BALTER, Poznań-Warszawa: Pallotinum 1983, 557-592.

¹¹ W. MIZIOŁEK, "Problematyka kapłańska na Synodzie Biskupów 1971 r.", w: *W służbie Ludowi Bożemu*, red. B. BEJZE, L. BALTER, Poznań-Warszawa: Pallotinum 1983, 651-665.

¹² W. MIZIOŁEK, "Teologia parafii", w: *W służbie Ludowi Bożemu*, red. B. BEJZE, L. BALTER, Poznań-Warszawa: Pallotinum 1983, 357-366.

¹³ Por. "Konstytucja dogmatyczna o Kościele", w: *Sobór Watykański II. Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Poznań: Pallotinum 2002 (dalej: KK), 39.

¹⁴ Por. W. MIZIOŁEK, "Teologia kapłaństwa Nowego Przymierza", *art. cyt.*, 563-565.

¹⁵ Por. W. MIZIOŁEK, "Urząd a charyzmat – hierarchiczna i charyzmatyczna struktura Kościoła", *art. cyt.*, 74-85.

progu swych rozważań nad duchowością kapłana diecezjalnego biskup Władysław stawia zasadnicze dwa pytania. Pierwsze dotyczy oryginalności duchowości kapłana diecezjalnego, drugie zaś o charakterystyczne cechy tej duchowości.

4. Zagadnienie odrębności duchowości kapłana diecezjalnego

Pierwszym kontekstem odpowiedzi na pytanie o własną duchowość kapłana diecezjalnego jest ukazanie jej w perspektywie najbardziej znanej w historii Kościoła i posiadającej najbogatszą literaturę formie życia chrześcijańskiego, jaką jest życie zakonne¹⁶. Biskup Miziołek ukazuje, iż życie zakonne uchodziło zawsze w Kościele za ideał doskonałego życia chrześcijańskiego i kapłani obficie czerpali z jego form wzory i środki ascetyczne w pragnieniu uświęcenia siebie i swego kapłańskiego posługiwania. Zwraca uwagę na trydencką reformę rodzącą seminaria duchowne oparte w dużej mierze na ignacjańskim wzorze ascetycznym służącym skutecznie w organizacji życia duchowego w seminariach duchownych. Prowadziło to do tego, iż od czasów nowożytnych pobożność i asceza kapłanów diecezjalnych zazwyczaj czerpała wzory z duchowości zakonnej¹⁷.

Odnowa Soboru Trydenckiego wywierała silny wpływ na formację w diecezjalnych seminariach. Przedstawiciele tzw. szkoły francuskiej – kardynał Pierre de Berulle, O. de Condren, Jean-Jacques Olier, św. Jan Eudes, św. Wincenty a'Paulo sformułowali teologiczne zasady duchowości kapłańskiej w oparciu o kapłaństwo Jezusa Chrystusa i naśladowanie stanów Jego duszy. Powstały w tym czasie specjalne Zgromadzenia mające na celu kształcenie i wychowywanie młodego duchowieństwa diecezjalnego i podniesienia poziomu duchowego życia kapłanów parafialnych. Zaliczamy do nich Oratorium św. Filipa Nereusza, Oratorium francuskie, Sulpicianów, Lazarystów św. Wincentego a'Paulo. Zgromadzenia te wypracowały formy ascetyczne życia kapłanów, które z seminariów duchownych przeszczepiano na teren życia parafialnego. Taka sytuacja trwała do początku XX wieku. Wówczas prymas Belgii kardynał D. J. Mercier (1851-1926) postawił pytanie o odrębność duchowości kapłańskiej w stosunku do duchowości zakonnej¹⁸.

Jednocześnie biskup Miziołek wskazuje na fakt, iż życie zakonne szczególnie w Kościele zachodnim przechodziło w ciągu wieków szereg zmian i zbliżało się do życia duchowieństwa diecezjalnego. Przede wszystkim coraz więcej zakonników przyjmowało święcenia kapłańskie i stopniowo zbliżali się w swym posługiwaniu do formy parafialnego duszpasterstwa. Przykładem są pierwsze zakony zebrzące po współczesne zgromadzenia powoływane do konkretnego apostołatu jak np. salezjanie, orioniści, barnabici. Nic więc dziwnego, iż ich duchowość będzie miała wiele cech wspólnych z duchowością kapłanów diecezjalnych¹⁹.

¹⁶ Por. W. MIZIOŁEK, "Z zagadnień życia kapłańskiego", *art. cyt.*, 176n.

¹⁷ Por. W. MIZIOŁEK, "Duchowość kapłańska", *art. cyt.*, 581.

¹⁸ Por. *tamże*, 580n.

¹⁹ *Tamże*, 582.

5. Główne cechy duchowości kapłana diecezjalnego

Biskup Władysław Miziołek po analizie tekstów Soboru Watykańskiego II stwierdził, iż ojcowie soborowi nie podali wypracowanego i gotowego systemu duchowości kapłańskiej. Według biskupa Władysława jest to już sprawa teologów duchowości doby posoborowej. Jednakże można z dokumentów soborowych wydobyć szereg podstawowych elementów, składających się na tę duchowość. Do nich zaliczył zgodnie z doktryną soborową cztery elementy: udział prezbitera w kapłaństwie Jezusa Chrystusa zakorzeniony w sakramencie święceń następnie specyficzny kapłański apostołat, związan z diecezją i zależność od biskupa rządcy diecezji oraz szczególny obowiązek dążenia do świętości.

Na pierwszym miejscu według biskupa Władysława należy umieścić fakt uczestnictwa kapłaństwa hierarchicznego w kapłaństwie Jezusa Chrystusa, Jedynego i Wiecznego Arcykapłana Nowego Przymierza²⁰. Przez święcenia prezbyteratu dokonuje się w duszy chrześcijanina powołanego przez Boga tajemnicze wewnętrzne uświęcenie, które wiąże go ściśle z Chrystusem Arcykapłanem i uzdalnia do występowania w Jego imieniu, a zarazem stawia przed nim wymagania moralno-religijne. Wymagania te dadzą się ogólnie określić jako naśladowanie kapłańskiej postawy Chrystusa przez umiłowanie Ojca niebieskiego i Jego sprawy, posłuszeństwa Jego woli, posyłającej kapłana do Ludu Bożego, własne uświęcenie, gorliwość apostołską połączoną z nadprzyrodzoną miłością bliźniego²¹.

Biskup Miziołek idąc za myślą Soborową wskazuje, iż duchowy proces zjednoczenia z Chrystusem musi zaczynać się już w czasie formacji alumnow w seminarium duchownym. Mając w perspektywie przyjęcie Sakramentu święceń i upodobnienie się do Chrystusa, alumni winni przylgnąć do Niego jak do Przyjaciela (DK 8) troszcząc się o własne uświęcenie jako fundamentu gorliwej posługi wśród ludu (DK 13). Miłość bowiem do Chrystusa i naśladowanie Jego kapłańskiej postawy ma być czynnikiem zespalałym w jedno całe życie duchowe kapłana i jego apostołską działalność (DK 14).

Kolejny element duchowości kapłańskiej dotyczy apostołstwa²². Jak podkreśla biskup Miziołek zakres i formy apostołstwa prezbitera zależne są od warunków, miejsca i czasu. Dla przeważającej części prezbyterium diecezjalnego jest to działalność duszpasterska zorganizowana w ramach parafii²³. W codziennym zaangażowaniu kapłana apostołat jest bezpośrednim i głównym zadaniem, określającym organizację wszystkich jego zajęć. Ten rys działalności wyznacza prezbyterowi sakrament święceń, który kieruje go w pierwszym rzędzie do apostołatu, a pośrednio do świętości. Taki kierunek realizacji drogi powołania dostrzega biskup Władysław już w samym tytule głównego dokumentu soborowego poświęconego kapłanom: *Dekret o posłudze i życiu prezbitarów*. Mówi on zatem najpierw o „posłudze”, a następnie o „życiu” kapłanów.

²⁰ Por. W. MIZIOŁEK, "Teologia kapłaństwa Nowego Przymierza", *art. cyt.*, 559-562.

²¹ "Dekret o posłudze i życiu kapłanów", w: *Sobór Watykański II. Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, Poznań : Pallotinum 2002 (dalej: DK), 12.

²² Por. W. MIZIOŁEK, "Apostołat kapłaństwa służebnego w Kościele", *art. cyt.*, 244-279.

²³ W. MIZIOŁEK, "Teologia parafii", *art. cyt.*, 356-366.

Rozwijając te myśli biskup Władysław z całym realizmem spogląda na duszpasterskie problemy kapłanów. Próbuje ukazać je najpierw w perspektywie historycznej. Praca duszpasterska kapłanów ograniczała się w dawnych wiekach zasadniczo do czynności kultycznych i kerygmatycznych natomiast w ostatnich czasach, na skutek postępującej laicyzacji, duszpasterskie zadania objęły także wymiar religijno-wychowawczy i apostołsko-kulturowy. Stąd – jak zauważa nasz Autor – powstaje nieraz paradoksalna a zarazem tragiczna sytuacja, że praca dla Boga i nad uświęceniem innych przyprawia samego kapłana o utratę własnej pobożności i o oziębłość ducha, przez co spełnianie czynności kapłańskich staje się nieraz, z upływem lat, coraz bardziej mechaniczne i płytkie. Pojawia się zatem jednoznaczny postulat troski o własne uświęcenie kapłana poprzez zadbanie o czas poświęcony na osobistą modlitwę i ćwiczenia ascetyczne²⁴. Sobór Watykański II, jak zauważa biskup Miziołek, zaleca takie nastawienie życia duchowego kapłanów, aby ich czynności urzędowe wpływały na ich własne uświęcenie²⁵, ażeby wszystkie swoje czynności duszpasterskie odnosili najpierw do siebie²⁶.

Dalszym charakterystycznym rysem duchowieństwa diecezjalnego jest jego związek z diecezją i zależność od biskupa rządcy diecezji. Ksiądz biskup Miziołek odwołuje się do postulatu dawnego prymasa Belgii, kardynała D. J. Mercie, który proponował zastąpienie dawnej nazwy „duchowieństwo świeckie” terminem „duchowieństwo diecezjalne” czy „kapłan diecezjalny”, jako bardziej odpowiednim i lepiej określającym różnicę między duchowieństwem podległym w pełni biskupowi a kapłanom-zakonnikom podległym własnej władzy zakonnej. Tym też terminem posłużył się Sobór Watykański II²⁷.

Związek kapłana z diecezją i własnym biskupem opiera się nie tylko na prawnych przepisach kościelnych i przyrzeczeniu posłuszeństwa, złożonym podczas święceń kapłańskich, ale sięga do samej istoty kapłaństwa Nowego Przymierza. Prezbiterzy chociaż nie posiadają pełni kapłaństwa i w wykonywaniu swej władzy są zależni od biskupów, związani są jednak z nimi godnością kapłańską i uczestniczą w jednym i tym samym kapłaństwie i posłudze Chrystusa (KK 28). Stąd biskupi z racji udzielonego prezbiterom w święceniach kapłańskich daru Ducha Świętego, mają w nich niezbędnych pomocników i doradców w posłudze i obowiązku nauczania, uświęcania i pasterzowania Ludu Bożego (DK 7). Zatem biskup rządcą diecezji jest na podstawie pełni posiadanego kapłaństwa i apostołskiego posłannictwa źródłem wszelkiego kapłaństwa w diecezji, głową wszystkich kapłanów i wiernych, kierownikiem całej pracy duszpasterskiej.

²⁴ W. MIZIOŁEK, "Problematyka kapłańska na Synodzie Biskupów 1971 r.", *art. cyt.*, 661n.

²⁵ „Kapłani (...) niech wzrastają przez codzienne sprawowanie swej powinności w miłości Boga i bliźniego (...) apostołskie troski, niebezpieczeństwa i utrapienia nie powinny być im przeszkodą w uświęcaniu się, ale raczej dzięki nim mają wznosić się na wyższy stopień świętości, żywiąc i wspierając swą działalność obfitością kontemplacji” (KK 41); „Przez same bowiem codzienne święte czynności jak i przez całe swoje posługiwanie, które wykonują w zjednoczeniu z biskupem i prezbiterami, zmierzają do doskonałości życia” (DK 12).

²⁶ „Będąc sługami słowa Bożego, czytają codziennie i słuchają słowa Bożego, które mają uczyć innych. A jeśli równocześnie starają się je przyjąć w samych sobie, stawać się będą z dnia na dzień coraz doskonalszymi uczniami Pana”(DK 13).

²⁷ Por. W. MIZIOŁEK, "Z zagadnień życia kapłańskiego", *art. cyt.*, 180n.

Zdaniem biskupa Miziołka związek kapłana z diecezją i biskupem ma olbrzymi wpływ na jego duchowość. Z powiązań tych bowiem wynika szereg postaw życiowych. Na pierwszym miejscu stawia biskup Władysław ducha posłuszeństwa kościelnego, który przyczynia się niezmiernie do jedności Kościoła. Fundamentem tego posłuszeństwa jest pełnia sakramentu kapłaństwa, którą posiadają biskupi, przez co posłuszeństwo wobec nich staje się uczczeniem władzy Chrystusa, najwyższego Pasterza. Dlatego *Dekret o posłudze i życiu prezbiterów* będzie jednoznacznie ukazywał wartość przyłgnięcia do swego biskupa szczerą miłością i posłuszeństwem. Ono bowiem przepełnione duchem współpracy, opiera się na uczestnictwie w posłudze biskupiej, a jest ono udzielane prezbiterom przez sakrament święceń i misję kanoniczną²⁸.

Jedność prezbitera z biskupem jest nierozdzielna od jedności ze wszystkimi prezbiterami w diecezji, czyli prezbiterium diecezjalnym zwanym przez Sobór „braterstwem sakramentalnym” (DK 8). Każdy z nich jest związany z innymi członkami tego zespołu prezbiterów szczególnymi więzami miłości apostołskiej, posługi i braterstwa. Prawdę tę wyraża liturgiczny gest biskupa udzielającego święceń prezbiteratu, który zaprasza uczestniczących w Sakramencie święceń prezbiterów do włożenia, razem z nim, rąk na nowo wybranych podczas jednomyślnie koncelebrowanej Eucharystii²⁹. Wówczas poszczególni prezbiterzy jednoczą się ze swymi współbraćmi węzłem miłości, modlitwy i wszelkiej współpracy, dzięki czemu ujawnia się ta jedność, której chciał Chrystus (DK 8).

Ojcostwo duchowe biskupa w stosunku do swoich kapłanów oraz współpraca całego prezbiterium diecezjalnego to, zdaniem biskupa Miziołka, pewna droga do scalenia i duchowego rozwoju tej części Ludu Bożego, jaką stanowi diecezja, w której „prawdziwie obecny jest i działa jeden, święty, katolicki i apostołski Kościół Chrystusowy”³⁰.

Wreszcie jako podstawę wszelkiego zobowiązania wynikającego z przyjętych święceń i obowiązków apostołskich ukazywał biskup Miziołek wymagania „większej doskonałości”. To prawda, iż wielki dar powołania i łaski został dany już w Sakramencie chrztu każdemu chrześcijaninowi, jednakże do osiągnięcia tej doskonałości kapłani zobowiązani są ze szczególnego powodu. Są oni poświęceni Bogu w nowy sposób przez przyjęcie święceń stali się żywymi narzędziami Chrystusa Wiecznego Kapłana, aby mogli kontynuować Jego dzieło. Dlatego, jak podkreślał biskup Władysław, Sobór dla osiągnięcia swych duszpasterskich celów „wewnętrznej odnowy Kościoła, rozprzestrzeniania Ewangelii na cały świat oraz nawiązania dialogu ze światem współczesnym zachęca usilnie wszystkich prezbiterów, aby za pomocą wszystkich środków zalecanych przez Kościół, zdążali stale do owej zawsze coraz wyższej świętości, dzięki której mogą stawać się z każdym dniem coraz doskonalszymi narzędziami w służbie całego Ludu Bożego” (DK 12).

A zatem biskup Miziołek za nauczaniem soborowym przytacza dwie racje ukazujące prezbiterom właściwość wysiłku w dążeniu do troski o świętość swego życia

²⁸ Tamże; por. W. MIZIOŁEK, "Z zagadnień życia kapłańskiego", *art. cyt.*, 178.

²⁹ Por. W. MIZIOŁEK, "Teologia kapłaństwa Nowego Przymierza", *art. cyt.*, 567.

³⁰ "Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele", w: *Sobór Watykański II. Konstytucje. Dekrety. Deklaracje, dz. cyt.*, 11.

chrześcijańskiego. Jedną z nich jest upodobnienie przez Sakrament święceń do Chrystusa Arcykapłana. Uczestnicząc w sposób szczególny w kapłaństwie Chrystusowym, prezbiter zaciąga obowiązek pełnego upodobnienia się – także na płaszczyźnie moralnej – do swego Pierwowzoru i Źródła³¹. Drugim motywem doskonałości życia kapłana jest jego urząd posługiwania, do którego został powołany przez Boga. Posługując pośród świętości, podkreśla biskup Miziołek, kapłan powinien sam stawać się świętym. Bowiem samo wykonywanie urzędu kapłańskiego, jeśli tylko pojmuje się je poważnie i w poczuciu odpowiedzialności przed Bogiem, przynagla kapłana w dążeniu do doskonałości. A świętość kapłana przyczynia się do owocności jego duszpasterskich trudów³².

6. Duchowość maryjna

Matka Zbawiciela winna zajmować w życiu kapłańskim miejsce analogiczne do tego, jakie posiada według Pisma świętego w dziejach zbawienia. Inaczej, podkreślał biskup Władysław Miziołek, duchowość kapłańska nie rozwinęłaby się w pełni, będąc pozbawioną tak istotnego wzoru powołania i doskonałości oraz tej pomocy, jaką daje osoba Bogurodzicy. Choć Najświętsza Maryja Panna nie posiada kapłaństwa sakramentalnego, to jednak w swym duchowym kapłaństwie świętości dzierży pierwszeństwo w ciele mistycznym Chrystusa³³.

Spośród wielu analogii, jakie istnieją w odniesieniu do posługiwania kapłanów w Kościele i powołania Matki Bożej, do istotnych dla kapłaństwa, biskup Władysław Miziołek zalicza dwa porównania. Pierwsze wskazuje, że Najświętsza Dziewica uczestniczyła w ojcostwie samego Boga, współdziałając w misterium przyjścia Syna Bożego na świat. Kapłan natomiast uczestniczy w tym samym ojcostwie Bożym jako szafarz Eucharystii, dając przez konsekrację chleba i wina nowe sakramentalne istnienie Chrystusowi. Druga analogia opiera się na podobieństwie współdziałania Maryi i kapłana w dziele zbawczym Jezusa. W wypadku Bogurodzicy współdziałanie to zachodzi w ofiarowaniu Chrystusa Pana na początku i na końcu Jego ziemskiego życia, u kapłana wyraża się w składaniu ofiary Eucharystycznej³⁴.

Maryja jest zatem dla kapłana, jak uczył biskup Miziołek, najpierw wzorem w powołaniu. Następnie kapłan znajduje wzór w Najświętszej Dziewicy co do zjednoczenia z Chrystusem, albowiem jedno i drugie powołanie sprowadza nadprzyrodzony związek ze Zbawicielem. Podobieństwo między Bogurodzicą i kapłanem zachodzi wreszcie i w tym aspekcie, że powołanie przetwarza całe ich życie duchowe. Dzieje się to dzięki szczególnym łaskom, jakie jedno i drugie powołanie niesie z sobą³⁵.

³¹ Por. W. MIZIOŁEK, "Z zagadnień życia kapłańskiego", *art. cyt.*, 178.

³² Por. W. MIZIOŁEK, "Apostolat kapłaństwa służebnego w Kościele", *art. cyt.*, 273.

³³ Por. W. MIZIOŁEK, *Najświętsza Maryja Panna w życiu kapłana* (Skrypt), Warszawa: PSŻW 1970, 29.

³⁴ Por. *tamże*, 26n.

³⁵ Por. *tamże*, 31.

Zakończenie

Zagadnienie duchowości kapłanów stale rozpala umysły ludzi Kościoła. Jest to więc zagadnienie nie tracące na aktualności, mimo a może ze względu na zmieniający się świat. Jak mogliśmy dostrzec, w posoborowym nauczaniu podjętym przez biskupa Władysława Miziołka, odrębność i tożsamość duchowości kapłańskiej została wyraźnie zaznaczona. Zostały wskazane jej zasadnicze rysy i podjęto właściwe w tym względzie teologiczne badania. Jednakże rodzi się wciąż potrzeba pracy intelektualnej i duchowej nad odkrywaniem sposobów realizowania przez biskupów i prezbiterów misji Kościoła we współczesnym świecie. Rozpoczęty w roku duszpasterskim 2009/10 *Rok Kapłanów* niech przyczyni się do przybliżenia biskupów i prezbiterów do pełni realizacji zleconej im misji Chrystusowej.

SPIRITUALITÉ DE PRÊTRE DIOCÉSAIN D'APRÈS MGR WŁADYSŁAW MIZIOŁEK (1914-2000)

Résumé

La question de la spiritualité sacerdotale est toujours actuelle et doit toujours être à nouveau abordée au niveau théologique et pastoral. Un théologien polonais, l'abbé Władysław Miziołek, recteur du Séminaire de Varsovie (1957-1969), professeur de théologie, puis évêque auxiliaire de Varsovie, est devenu un chercheur postconciliaire en ce domaine de la spiritualité sacerdotale. Il a montré sur le fond de l'enseignement du Concile Vatican II la spécificité et l'identité de la spiritualité sacerdotale, en particulier de prêtre diocésain, indiquant ses caractéristiques fondamentales approfondies par les recherches théologiques. Dans cet article l'auteur vise à présenter de manière synthétique l'enseignement de l'évêque auxiliaire de Varsovie. Ainsi il confirme la nécessité incessante d'un travail intellectuel et spirituel sur les modes de réalisation dans le monde d'aujourd'hui de la mission de l'Eglise par les évêques et les prêtres.